

Alueellinen profiili

Pohjois- ja Itä-Suomi

Avainlukuja

Asukasluku (2020): 1 274 651

Pinta-ala: 226 785

Alueellinen BKT (2022) (€): 33 500

Pohjois- ja Itä-Suomi (NUTS2-taso) muodostuu seitsemästä NUTS3-alueesta. Pohjois- ja Itä-Suomi kattaa yli 60 prosenttia koko maan pinta-alasta, mutta sen väestö edustaa vain 23 prosenttia koko maan väestöstä. Koulutuksen, talouden ja sosiodemografisten tekijöiden suhteen **Pohjois- ja Itä-Suomen seitsemän NUTS3-alueita eivät muodosta yhtenäistä kokonaisuutta** analyysin kohteeksi, sillä ne edustavat selvästi eroavia rakenteellisia ja sosiaalisia olosuhteita. Tästä syystä tässä profiilissa keskitytään Kainuun maakuntaan, joka on myös toinen suomalaisista kohde-alueista CLEAR-hankkeessa.

Koulutustarjonta

Pohjois- ja Itä-Suomessa on noin **760 oppilaitosta**, joista 585 on peruskouluja, 122 lukioita, 39 ammatillisia oppilaitoksia ja 12 korkeakouluja (kolme yliopistoa ja yhdeksän ammattikorkeakoulua).

Kainuun alueella on tarjolla **verrattaen rajalliset koulutusmahdollisuudet erityisesti korkeakoulutuksessa**. Alueella on yksi ammattikorkeakoulu, joka sijaitsee Kajaanissa, eikä yhtään yliopistoa. Kajaanista löytyy myös alueen ainoa ammatillinen oppilaitos, mikä tarkoittaa sitä, että alueen muissa kunnissa asuvat nuoret, jotka haluavat opiskella ammatillisessa oppilaitoksessa tai päästä käsiksi muuten monipuolisempaan koulutus-tarjontaan jo toisella asteella, **joutuvat siis muuttamaan kotikunnistaan jo peruskoulun jälkeen**.

Oppimistulokset Suomessa

Suomalaista keskustelua oppimistuloksista ja koulutuksellisesta (ali)suoriutumisesta hallitsee kaksi keskeistä diskurssia. Ensimmäinen koskee kansallista osaamisvajetta ja toinen eriytyviä oppimistuloksia. Kansallista osaamisvajetta koskevasta keskustelusta voidaan tunnistaa kaksi ulottuvuutta: yhtäältä kyse on koulutuksesta valmistuvien nuorten osaamistason heikkenemisestä, toisaalta työikäisen väestön koulutustason laskusta.

Kansallisen koulutusjärjestelmän eri osien tuottamia oppimistuloksia arvioivat säännöllisesti Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) sekä Koulutuksen tutkimuslaitos (KTL), joka on keskeinen toimija kansainvälisten oppimistulosvertailujen analysoinnissa ja raportoinnissa.

Sosio-ekonomiset piirteet

Pohjois- ja Itä-Suomen pohjois- ja itäosat ovat muuta maata riippuvaisempia alkutuotannosta ja teollisuudesta, jotka tyypillisesti tarjoavat työpaikkoja miesvaltaisilla aloilla. Korkeasti koulutetut perheelliset naiset, jotka jäävät alueelle asumaan voivat vetäytyä väliaikaisesti työmarkkinoilta työllisyystilanteen heikentyessä, kun saatavilla on taloudellista tukea raskaus-, vanhempain- ja hoitovapaalle jäämiseen.

Kainuussa on kahdeksan kuntaa, ja ne ovat **pääasiassa maaseutua**. Kainuussa on noin 70 000 asukasta, eli se on toiseksi pienin maakunta Manner-Suomessa. Huoltosuhte Kainuussa on yksi maan korkeimpia, ja väestön koulutustaso on matalampi kuin koko maassa keskimäärin. Kainuun tärkeimpiin toimialoihin kuuluvat **teknologiateollisuus, biotalous, kaivannaisala, kemiateollisuus ja matkailu**.

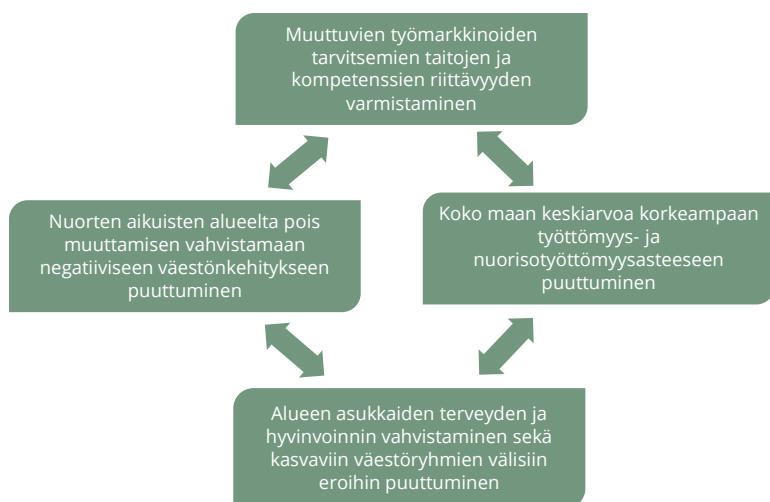
Kainuussa kaikkein haavoittuvimmissa asemassa ovat nuoret, joilla on pidentynyt NEET-status, päihdeongelmia tai maahanmuuttajatausta sekä ne nuoret, jotka kuuluvat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin.

Alueellinen suoriutuminen

Pohjois- ja Itä-Suomessa matalasti koulutettujen osuus on suhteellisen matala, ja niiden nuorten osuus, jotka ovat suorittaneet korkeintaan keskiasteen koulutuksen ja jotka eivät olleet yleisivistävässä tai ammatillisessa koulutuksessa, on EU:n keskitasolla. Pohjois- ja Itä-Suomessa työmarkkinat tarjoavat nuorille suhteessa vähemmän mahdollisuuksia kuin koko maassa keskimäärin. Alueen BKT on pienempi kuin Suomessa keskimäärin, ja nuorten AROPE-aste (köyhyys- ja syrjäytymisriski) on Suomen korkein. YLMI-taso (integraatio työmarkkinoille) on toiseksi matalin ja NEET-taso (ei työssä eikä tutkintoon johtavassa tai kurssikoulutuksessa) toiseksi korkein.

Kainuussa väestön koulutustaso on matalampi ja työttömien osuus korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Työmarkkinoilta odotetaan lisäksi 4000 henkilön nettopoistumaa vuoden 2030 loppuun mennessä. Alueellisten toimijoiden keskeisin tavoite onkin lisätä alueen vetovoimaisuutta osaavan työvoiman, nuorten ja perheiden keskuudessa. Kainuun maakuntaohjelmassa korostetaan alueen väestön osaamisen, terveyden, hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamista sekä sosiaalisen syrjäytymisen ja esimerkiksi työllisyyden ja hyvinvoinnin osalta kasvavien sukupuoli-erojen vastaan taistelemista.

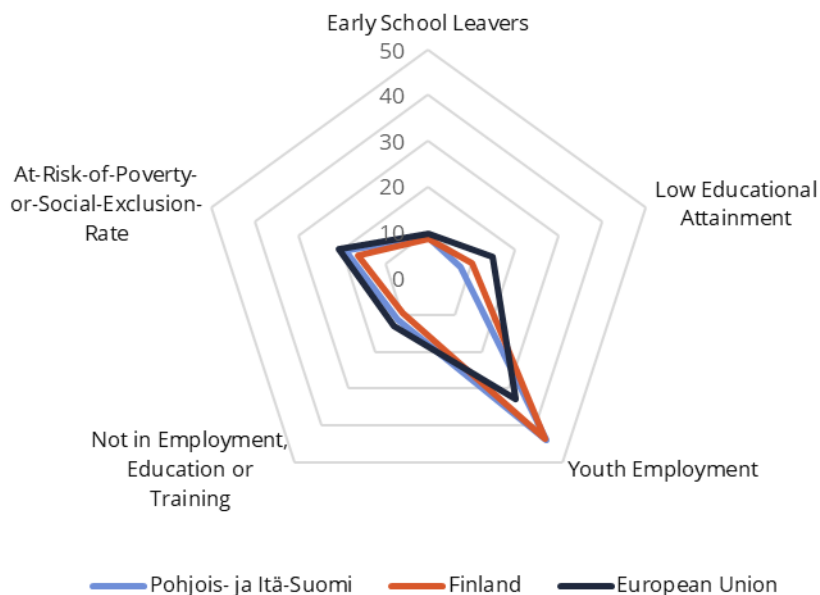
Politiikkahaasteet



Kirjallisuutta

Educational equality, regional and social segregation and opportunities for targeted support. Helsinki, Government Publications 2021:7

Bildung Review. Publications of the Ministry of Education and Culture, 2023:3. Helsinki



Source: Eurostat, 2023

Project title: Constructing Learning Outcomes in Europe: a multi-level analysis of (under)achievement in the life course

Funding scheme: Horizon Europe

Grant Agreement: 101061155

Funding: € 3,047,221

Duration: 2022-2025

Project partners

- University of Münster
- European Research Services GmbH
- Leibniz Centre for Lifelong Learning
- Autonomous University of Barcelona
- University of Turku
- University of Vienna
- University of Lisbon
- University of Porto
- University of Genoa
- University of Urbino
- Codici Cooperativa Sociale
- University of Plovdiv
- Aristotle University of Thessaloniki

Coordinator

Prof. Dr. Marcelo Parreira do Amaral
University of Münster
Institute of Education
Georgskommende 33
48143 Münster, Germany

Website: www.clear-horizon.eu

Published: March 2024

